

ДОКТРИНА, ПРИНЦИПИ, МЕТОДОЛОГІЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус) 2024/2025 н.р.

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>другий (освітньо-науковий рівень)</i>
Галузь знань	<i>08 Право</i>
Спеціальність	<i>81 Право</i>
Освітня програма	<i>Право</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>5 рік навчання, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів / 150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен/модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>д.ю.н., професор Пленюк Мар'яна Дмитрівна,</i> <i>e-mail: pleniuk.m@gmail.com</i> Практичні: <i>д.ю.н., професор Пленюк Мар'яна Дмитрівна,</i> <i>e-mail: pleniuk.m@gmail.com</i>
Розміщення курсу	Посилання на дистанційний ресурс Google classroom: https://classroom.google.com/c/NTU2MDIzOTAxNTE0?cjc=u2oqz7p

1. Програма навчальної дисципліни

1.1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Доктрина, принципи, методологія приватного права» спрямована на вивчення права як соціального явища та його застосування, які ґрунтуються на правових цінностях, методології та принципах, поглядах, ідей, концепціях і модельних норм щодо права і його розвитку, які виступають концептуальною основою державотворчої, правотворчої, правозастосовної та правотлумачної діяльності. Має міждисциплінарний характер та вивчається на основі знань, які були отримані студентами при вивченні базових дисциплін, зокрема теорії держави і права, римського приватного права, цивільного права, цивільного процесуального права, трудового права, міжнародного приватного права тощо має структурно-логічні зв'язки з іншими науками, зокрема філософії, соціології, теорії права тощо. Цілі навчання полягають у набутті здатності розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері правотворчості і правозастосування або у процесі навчання, що передбачає проведення наукових досліджень тощо.

За підсумками вивчення курсу студенти повинні знати правові доктрини, цінності, ідеї та принципи на яких базується творення приватного права, його тлумачення та

особливості застосування, а також методи, методики та технології, зокрема загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ, методики з правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів приватного права; вміння розв'язувати правові проблеми з посиланням на нормативно-правові акти та судову практику; здійснювати порівняльний аналіз теоретичних положень приватного права, формулювати висновки та узагальнення; методично грамотно працювати з текстами нормативно-правових актів та наукових джерел; інтегрувати знання і формулювати судження з неповним або обмеженим набором інформації; проявляти здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових і складних ідей при вирішенні проблемних аспектів приватного права та вивченні принципів; використовувати теоретичні засади принципів приватного права у практичній роботі і правильно їх застосовувати у конкретних життєвих ситуаціях.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи знань та оволодінні комплексом практичних навичок у майбутніх юристів зокрема у характеристиці поняття, концепції і системи юридичної методології як базових елементів вчення про юридичну методологію приватного права, яка є різновидом галузевої методології, що визначає систему принципів і методів пізнання світоглядних уявлень про приватне право, а також відображає вивчення специфіки суб'єктивних цивільних прав та інтересів, їх співвідношення з публічними правами й інтересами, що зумовлює особливості застосування або й наявність невідомих публічному праві методів, принципів і правових конструкцій. Ґрунтується на концепції розуміння соціологічного права, якій кореспондуються законодавчо сформовані механізми розуміння приватного права як інструмента права, а також принципів, ідей тощо.

Наукову основу курсу «**Доктрина, принципи, методологія приватного права**» становлять праці вітчизняних та зарубіжних науковців-цивілістів минулого та сучасності, які займалися проблемою визначення юридичної природи та специфіки принципів, методів, інститутів, а також методології приватного права.

1.2. Основним завданням вивчення навчальної дисципліни «Доктрина, принципи, методологія приватного права» є: вивчення та розуміння основних понять та категорій, які притаманні вищезазначеній навчальній дисципліні; опрацювання наукових джерел для ефективного вивчення теоретичного матеріалу; вміння використовувати теоретичний матеріал, його аналізувати та застосовувати у практичній та науковій діяльності.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей, які відповідають програмним результатам навчання, зокрема:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 19. Мати навички розв'язання спорів у сфері права інтелектуальної власності на різних стадіях правозастосування.

Інтегральна компетентність (ІК) полягає у:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності (ЗК) зумовлюють:

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК3 Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК18. Здатність застосовувати знання правових доктрин та принципів сучасного цифрового розвитку суспільства, орієнтуватись у способах захисту прав людини, пов'язаних із використанням цифрових технологій.

СК19. Здатність застосовувати знання про законодавство, державну систему правової охорони та механізми захисту інтелектуальної власності, а також особливостей практики його застосування, з метою забезпечення концептуальних засад сталого розвитку.

Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою).

Дисципліна «Доктрина, принципи, методологія приватного права» базується на знаннях, набутих студентами під час вивчення дисциплін «Римське приватне право», «Цивільне право», «Цивільне процесуальне право», «Трудове право», «Міжнародне приватне право» та інші і може бути основою для подальшої науково-дослідної роботи студентів.

2. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сучасна доктрина приватного (цивільного) права України: історичний розвиток.

Тема 2. Вчення про методологію приватного (цивільного) права.

Тема 3. Принципи (засади) приватного права: доктринальні питання.

Тема 4. Сучасна доктрина цивільного процесуального права.

Тема 5. Принципи та правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Тема 6. Методологія цивільного процесуального права.

Тема 7. Теоретико-методологічні аспекти розвитку трудового права.

Тема 8. Принципи трудового права в аспекті правозастосування.

Тема 9. Міжнародне приватне право: доктрина, принципи, методологія.

3 Навчальні матеріали та ресурси:

3.1. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.

3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–42. Ст. 492.

4. Кодекс законів про працю України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08/card6#Public> (дата звернення 15.05.2024).

5. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст. 422.

6. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 49. Ст. 668.

3.2. Основна література:

1. Правова доктрина України: у 5 т. Х.: Право: Т. 3. Доктрина приватного права України / Н.С. Кузнєцова, Є.О. Харитонов, Р. А. Майданик, та ін.; за заг. ред. Н.С.Кузнєцової. 760 с.

2. Методологічні питання приватного права: збірник наукових праць за матеріалами міжнародної наукової конференції «Академічний дискурс методології приватного права: до 25-річчя НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака» (03 грудня 2021 р., м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Хмельницький). К: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака, 2022. 211 с.

3. Методологічні питання приватного права: монографія / За ред. О. Д. Крупчана та З. В. Ромовської. У 2-х ч. Ч. 1. К., 2021. 300 с.

4. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016 р.). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. 360 с.

5. Новицький, Андрій Миколайович. Суб'єкти приватноправових відносин: монографія / А.М. Новицький, Н. Б. Новицька, І.В. Чеховська, А.С. Амеліна [та 12 інших]; за загальною редакцією А.М. Новицького; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2019. 359 с.

6. Кройтор В. А. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблема сучасної теорії і практики: монографія / В.А. Кройтор. Харків : Право, 2020. С. 87.

7. Харитонов Є. «Прогалини» у цивільному законодавстві: хиби правотворчості чи прийом законодавчої техніки. Юридичний вісник. 2015. № 1. С. 72–81.

8. Харитонов Є. Елементи диспозитивного та імперативного регулювання цивільних відносин у Цивільному кодексі України. Право України. 2016. № 2. С. 45–56.

9. Майданик Р. А. Розвиток приватного права України: монографія. Київ: Правова єдність, 2016. 225 с.

10. Приватне право і підприємництво: збірник наукових праць / Академія правових наук України, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва. Київ, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва, 2016. 241 с.

11. Ромашко, А. С. Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: навчальний посібник / А. С. Ромашко, І. І. Верба, В. В. Пригода; НТУУ «КПІ». Електронні текстові дані (1 файл: 2,12 Мбайт). Київ: НТУУ «КПІ», 2015. 186 с. Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/28002>.

12. Іванов А. І. Нормативно-правове регулювання використання електронного цифрового підпису. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2018. № 1. С. 39-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/brau_2018_1_8 (дата звернення: 04.06.2024).

13. Тарасенко Л. Л. Суб'єкти правовідносин у цифровому середовищі. Часопис цивілістики. 2017. Вип. 26. С. 87–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_26_21 (дата звернення: 24.05.2024).

3.3. Додаткова література:

14. Юридична аргументація: логічні дослідження: монографія / за заг. ред. О. М. Юркевич. Харків, 2015. С. 6.

15. Дудаш Т. Риторичний підхід до правового аргументування та правової аргументації. Філософія права і загальна теорія права. 2020. № 1. С. 117.

16. Погребняк С. Висновки та рекомендації з національної правничої дискусії. Право України. 2017. № 7. С. 90–93.

17. Козюбра М. Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій. Право України. 2017.

№ 11. С. 142–164.

18. Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні: збірник тез доповідей учасників науково-практичного семінару (13 листопада 2020 року) / за заг. ред. М. С. Долинської, І. В. Красницького, Ю. М. Юркевича. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 208 с.

19. Актуальні проблеми приватного права: практикум // Менів Л. Д., Амеліна А. С., Білоус Т. Й. та ін. ; за заг. ред. Л. Д. Менів. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 200 с.

20. Панов М. Правова доктрина та її значення для практики правотворення, правозастосування і розвитку юридичної науки: методологічні аспекти дослідження. Право України. 2022. № 1. С. 9–23.

21. Заїка Ю.О. Принципи спадкового права як основа правової політики в сфері спадкування. Правове регулювання економіки. 2018. № 17. С. 149–158.

4. Навчальний контент

Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

4.1. Денна форма

п/п	Назва теми лекції, семінарів та перелік основних питань	К-ть годин лекцій	К-ть годин семінар.
1.	Тема 1. Сучасна доктрина приватного права України: історичний розвиток. 1. Становлення і розвиток цивілістичної науки. 2. Формування наукових шкіл. 3. Значення цивілістичної доктрини: її особливості. 4. Приватне право, цивільне право і цивільне законодавство: проблема співвідношення.	2	4
2.	Тема 2. Вчення про методологію приватного (цивільного) права. 1. Історико-правовий розвиток вчення про методологію приватного (цивільного) права. 2. Наукові концепції розуміння методології приватного права. 3. Рівні методології. 4. Форми методологічного знання.	2	4
3.	Тема 3. Принципи приватного права: доктринальні питання 1. Поняття та види принципів приватного права. 2. Місце принципів права в механізмі правового регулювання суспільних відносин. 3. Принципи права як засоби нормопроектної техніки. 4. DCFR – основа оновлення цивільного законодавства в умовах євроінтеграції.	2	4
4.	Тема 4. Сучасна доктрина цивільного процесуального права. 1. Поняття та значення та формування доктрини цивільного процесуального права. 2. Місце доктрини цивільного процесуального права в доктрині приватного права. 3. Методологія наукових досліджень в сфері цивільного процесуального права.	2	4
5.	Тема 5. Принципи та правові аксіоми в цивільному судочинстві. 1. Поняття і значення принципів цивільного процесу як найважливіших гарантій здійснення правосуддя. 2. Наукові концепції підходів щодо визначення принципів та аксіом цивільного процесу.	2	4

	3. Місце принципів цивільного процесу в механізмі правозастосовчої діяльності: проблеми теорії і практики. 4. Підстави класифікації принципів цивільного процесуального права: наукові підходи.		
6.	Тема 6. Методологія цивільного процесуального права. 1. Історико-правовий розвиток цивільного процесуального права. 2. Наукові концепції розуміння методології цивільного процесуального права. 3. Методологічне значення інтересу у цивільному судочинстві. 4. Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права.	2	4
7.	Тема 7. Теоретико-методологічні аспекти розвитку трудового права. 1. Методологічні аспекти розвитку трудового права. 2. Методологічні аспекти співвідношення економіки праці та трудового права. 3. Вплив конвенції Міжнародної організації праці на трудове право України в сучасний період. 4. Роль методології у вирішенні проблем правового регулювання трудових правовідносин.	2	4
8.	Тема 8. Принципи трудового права в аспекті правозастосування. 1. Концептуальні засади дослідження принципів трудового права. 2. Нормативне закріплення принципів соціального діалогу у сфері праці. 3. Реалізація принципу свободи трудового договору при зміні трудових правовідносин.	2	4
9.	Тема 9. Міжнародне приватне право: доктрина, принципи, методологія. 1. Міжнародне приватне право: поняття, конструкції юридичної логіки, неопозитивістські методи вчення та колізії як юри дико-технічний інструментарій. 2. Вчення міжнародного приватного права крізь призму теорії природного права, юридичного позитивізму та колізій. 3. Науково-теоретичні і методологічні парадигми у проблематиці міжнародного приватного права.	2	4
	Всього	18	36

5. Самостійна робота студента

При самостійному вивченні теми навчальної дисципліни «Доктрина, принципи, методологія приватного права» кожний студент вивчає запропоновану літературу та знайомиться з усіма нормативними джерелами. Питання, які виносяться на самостійне вивчення необхідно законспектувати. Наявність конспектів є обов'язковою і враховується викладачем при підсумковому оцінюванні знань студентів з усієї навчальної дисципліни.

Основні завдання циклу практичних занять – систематизація, узагальнення та закріплення знань, набутих у процесі вивчення студентами лекційного матеріалу, опрацювання бібліографічних джерел основної, додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел. Практичні заняття також мають на меті засвоїти теоретичний матеріал з кредитного модуля «Доктрина, принципи, методологія приватного права», набути розуміння суті методології, принципів, аксіом, колізій тощо. Компонента освітньої програми передбачає вивчення сутності принципів, методології приватного (цивільного) права, правового регулювання приватноправових відносин. Дисципліна включає ознайомлення із

правовими висновками Верховного Суду, міжнародними джерелами правового регулювання, вітчизняними нормативно-правовими актами, Конвенціями, практикою Європейського Суду з прав людини та ін. Курс побудовано відповідно до логіки послідовності розроблення та вивчення приватного права.

Завдання виконати у письмовій формі з обґрунтуванням своїх думок.

№ п/п	Назва завдання	К-сть годин
1.	Методологія як філософська дисципліна та співвідношення її з приватним правом.	24
2.	Загальнонаукові методологічні принципи та принципи приватного права.	24
3.	Методологічні традиції і теорії приватного права.	24
4.	Основні методи наукового дослідження приватного права.	24
Всього		96

6. Політика та контроль

6.1. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється, однак, є рекомендованим, оскільки на них викладається теоретичний та практичний матеріал, розвиваються навички, необхідні для найбільш ефективного освоєння дисципліни;

- Студенти мають виявляти активність на кожному практичному занятті;
- Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

- Студенти мають право оскаржити результати оцінювання виконаних ним завдань або наданих відповідей, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання студентів з кредитного модуля «Доктрина, принципи, методологія приватного права» (Екзамен):

1.	Практичне заняття	45	18	45
2.	Модульна контрольна робота (МКР)	5	1	5
3.	Екзамен	50	1	50
Всього				100

Поточний контроль має наступну систему оцінювання:

Ваговий бал:

за теоретичний матеріал – 2 бали;

за теоретичний розгляд та розв'язання есе – 3 бали.

Критерії оцінювання відповідей:

3 бали – повна відповідь на поставлене питання; студент вільно орієнтується в лекційному матеріалі, правильно та доречно вживає юридичну термінологію, в процесі дискусії висловлює власну думку на означене питання, проблему, доповнює відповіді інших студентів.

2 бали – відповідь студента є неповною, студент нечітко відповідає на уточнюючі запитання.

1 бал – відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу.

0 балів – відповідь відсутня.

Результати поточного контролю здобувача регулярно вносяться викладачем до модуля «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу.

Критерій	Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації	8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умовою отримання атестацій є поточний рейтинг	≥ 15 балів	≥ 30 балів

Семестровий контроль: екзамен.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Порядок проведення контрольних заходів визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Результати календарного контролю здобувача вносяться викладачем до модуля «Календарний контроль» АС Електронний кампус.

Семестровий контроль: екзамен.

8. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

Таблиця

Бали	Оцінка
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Не задовільно
Реферат не здано	Не допущений

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

9.1. Перелік питань для підготовки до семестрового контролю:

1. Доктрина приватного (цивільного) права.
2. Цивілізаційний підхід у дослідженні приватного права.
3. Звичаї і приватне право.
4. Приватне право і громадянське суспільство.
5. Приватне право та правова система.
6. Предмет та метод цивільного права.
7. Функції та принципи приватного (цивільного) права.
8. Цивільне законодавство як зовнішнє відображення особливостей приватного права.
9. Приватне право та Європейські традиції приватного права.
10. Прогалини в праві та прогалини в цивільному законодавстві.
11. Аналогія закону та аналогія права у цивільному праві.
12. Поняття, сутність, особливості цивільних правовідносин та їх класифікація.
13. Методологія наукових досліджень у приватному праві.
14. Концептуальні положення цивільно-процесуальних правовідносин.
15. Правове положення сторін у цивільному судочинстві.
16. Представництво у цивільному судочинстві.

17. Проблеми розвитку форм захисту прав та законних інтересів осіб.
18. Особливості перегляду процесуальних рішень.
19. Система перегляду судових рішень в цивільному судочинстві.
20. Сфера дії норм трудового права. Особливості регулювання праці громадян України, які виконують роботу на території інших держав.
21. Принципи трудового права.
22. Організаційно-управлінські правовідносини в сфері праці.
23. Поняття законодавства. Значення законодавства у регулюванні трудових відносин.
24. Поняття міжнародно-правового регулювання праці, його суб'єкти. Основні функції сучасного міжнародного трудового права.
25. Принципи, які визначають встановлення умов праці.
26. Принципи, які визначають застосування праці працівників.
27. Припинення трудового договору за взаємним волевиявленням сторін.
28. Принципи та функції міжнародного приватного права.
29. Методи правового регулювання у міжнародному приватному праві.
30. Сучасні проблеми міжнародного приватного права.
31. Поняття, структура та види колізійних норм.
32. Застосування колізійних норм. Правова кваліфікація.
33. Приховані колізії законів.
34. Уніфікація і гармонізація у міжнародному приватному праві: поняття, відмінності та взаємодія.
35. Взаємність і реторсія у міжнародному приватному праві.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри інтелектуальної власності та приватного права, доктором юридичних наук, професором Мар'яною Дмитрівною ПЛЕНЮК.

Погоджено на засіданні кафедри, протокол № 11 від 05.06.2024 року, а також на засіданні Методичної комісії ФСП, протокол № 9 від 26.06.2024 року.